herpy

SKINKER

Tiliqua gigas

En stor, tropisk skink fra Ny-Guinea og Molukkene med bred blå tunge og et rolig, dagaktivt liv på skogbunnen. *Tiliqua gigas* krever mer fuktighet enn sine australske slektninger, et stort terrarium og UVB. Mange dyr i handelen er viltfangede og har vanskelig for å venne seg til håndtering.

Familie: Scincidae Engelsk: Giant Blue-tongued Skink Tidligere navn: *Scincus gigas* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**45-60 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-33 °C**
Varmeplass	**37-40 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kjønnsmoden	**18-36 mnd.**
Kullstørrelse	**5-15 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**90-120 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua gigas har den tunge, rørformede kroppen, de korte bena, det trekantede hodet og den brede blå tungen som kjennetegner slekten *Tiliqua*. Tungen brukes til forsvar og vises fram sammen med den lyserøde munnhulen når dyret føler seg truet. Navnet *gigas* kommer av gigantene i gresk mytologi og brukes om arter som er store i sin gruppe.

Arten ble beskrevet i 1801 og har en tid vært regnet som en underart av *Tiliqua scincoides*. I dag deles den i tre underarter: nominatformen *T. g. gigas* med typelokalitet på Ambon, *T. g. evanescens* fra det sørlige og østlige Ny-Guinea og *T. g. keyensis* fra Aru- og Kei-øyene. Taksonomien er ikke endelig avklart. I hobbyen skilles det mellom lokalformer som Classic, Halmahera, Kei og Merauke, og dyr av typen Irian Jaya kan ikke plasseres sikkert i noen av underartene. Classic-formen er jordgul eller grønnaktig med brune tverrbånd, Halmahera-formen er rødlig eller grå, Kei-formen er fregnet helt opp på hodet, og Merauke-formen har den lengste kroppen og halen. Tegningen varierer mye fra dyr til dyr.

Arten blir omtrent 45-60 cm lang. Tallet er et anslag ut fra slekten, for presise mål for *T. gigas* finnes ikke.

En stor del av dyrene i handelen er viltfangede, og dyr som selges som oppdrettede, kan også være det. Viltfangede dyr er stresset og defensive, mens oppdrettede dyr er tamme. Halen kan kastes ved hardhendt håndtering.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Tiliqua gigas lever i Indonesia på Ambon, Seram, Ternate, Halmahera, Kei- og Aru-øyene og Yapen (Jobi) samt i den indonesiske delen av Ny-Guinea. Arten finnes også i Papua Ny-Guinea, på Admiralitetsøyene, New Britain og andre deler av Bismarckarkipelet. Den finnes ikke på Sulawesi.

T. g. evanescens lever i det østlige og sørlige Papua Ny-Guinea og i den indonesiske delen av Ny-Guinea, med typelokalitet ved Port Moresby. *T. g. keyensis* finnes på Aru- og Kei-øyene og i den indonesiske delen av Ny-Guinea.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia og Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i et tropisk klima med varme og høy luftfuktighet hele året. Dyret beveger seg på bakken i skog og skogkanter og skjuler seg i fordypninger, under løv og i jorden. Det er dagaktivt og soler seg om morgenen. Leveområdet er bare sparsomt beskrevet, så stellet bygger på erfaringene med dyr i fangenskap.

I terrariet etterlignes tropisk lavland med varme, høy luftfuktighet og et tykt, fuktig substrat som dyret kan grave i. Om natten faller temperaturen bare litt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 180 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), tilsvarende godt 1 m² gulvareal. Større er bedre, og gulvarealet betyr mer enn høyden. Med lamper inne i terrariet skal høyden være minst 60 cm. Dyret skal holdes alene, fordi både hanner og hunner er territorielle, og kamper kan gi alvorlige skader.

Bunnsubstratet skal være 10-15 cm dypt og holde godt på fuktigheten, for eksempel en blanding av 40 % matjord, 40 % kokosfibre og 20 % lekesand, gjerne med sphagnum oppå. Et bioaktivt substrat med spretthaler og skrukketroll hjelper på fuktigheten, men dyret tramper ned levende planter, så velg robuste planter med tykke stengler. Unngå aspespon og spon av furu og seder.

Gi mange skjul i både den varme og den kjølige enden: barkrør, hule stammer og kasser. En flat stein under varmelampen gir varme nedenfra, men bruk aldri en varmestein med innebygd varmeelement. Sørg for god ventilasjon og et sikkert lokk.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Dyret skal kunne velge mellom 24-29 °C i den kjølige enden og 28-33 °C i den varme enden. Overflaten på soleplassen skal være 37-40 °C. Om natten skal temperaturen være 21-24 °C og ikke falle mye under 21 °C. Tallene gjelder de indonesiske *Tiliqua*-formene generelt.

Bruk halogenspoter eller en varmelampe i keramisk fatning over nett, og sett en termostat på alt varmeutstyr. Mål overflatetemperaturen med et infrarødt termometer og lufttemperaturen med digitale termometre i begge ender. Er rommet kaldt om natten, brukes et keramisk varmeelement eller et varmepanel uten lys.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 60-80 %, høyere enn for de australske artene. Mål den i den kjølige enden, og sikt mot den øvre delen av intervallet. Fuktigheten holdes oppe med et tykt substrat som vannes gjennom én gang i uken, slik at det er fuktig, men ikke vått, og med daglig sprøyting morgen eller kveld. Et skjul med fuktig sphagnum, som skiftes ofte, gir en lomme med fuktighet nær 100 %. En forstøver eller et automatisk sprøyteanlegg kan hjelpe, men må ikke gå hele døgnet, for substratet må også tørke litt opp innimellom. Bruk destillert vann eller vann fra omvendt osmose.

En stor, lav vannskål med høyst 7-8 cm vann skal alltid stå framme og skiftes hver dag. Er buskjellene rue, er luften for tørr.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha UVB og kraftig lys. Bruk et T5-rør med UVB, og plasser det slik at UV-indeksen på soleplassen er omtrent 3-4 (Ferguson-sone 3). Det må ikke være glass eller plast mellom lampen og dyret, og nett demper strålingen. Dyret må ikke kunne komme nærmere lampen enn omtrent 25 cm. Rørene skiftes hver 12. måned, fordi UVB-strålingen avtar selv om lyset ser uendret ut.

I tillegg til UVB gir en LED på omtrent 6.400 K godt dagslys. Lyset er tent 12 timer i døgnet. Dyrene kan leve uten UVB hvis fôret inneholder D3, men det er ikke den beste løsningen.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Tiliqua gigas er altetende. Grunnfôret er en variert blanding av animalsk protein, grønt og litt frukt. Unger skal ha 70-80 % protein, voksne omtrent 50-60 %. Voksne skal ha 40-50 % grønnsaker og blader, og frukt høyst 10 %. For mye protein gir overvekt.

Protein kan være siklader, gresshopper, kakerlakker, svarte soldatfluelarver, snegler, meitemark og silkeorm samt egg og magert kjøtt. Superorm og opptinte nakne musunger er bare godbiter. Grønt er for eksempel løvetannblader, grønnkål, endivie, squash, gresskar og gulrot, revet fint. Unngå avokado, løk, aubergine, sitrusfrukter og giftige blomster. Fôrinsektene skal fôres godt i 2-3 døgn før fôringen og pudres med kalk.

Unger fôres hver dag, halvvoksne omtrent 3 ganger i uken og voksne 1-2 ganger i uken. En porsjon er omtrent så stor som hodet til dyret. Dryss en knivsodd kalk over maten ved hver fôring. Ferdigfôr til krypdyr trenger ikke ekstra kalk. Et bestemt ferdigfôr mistenkes for å gi nervelidelser og veksthemning hos *T. gigas*, så ferdigfôr bør bare være en del av en variert kost og aldri det eneste.

ATFERD OG HÅNDTERING

Viltfangede dyr av *Tiliqua gigas* er stresset, defensive og til tider aggressive, og noen blir aldri helt tamme. Oppdrettede dyr er langt roligere, og Merauke-formen er generelt roligere enn de andre. Snakk rolig til dyret, la det komme til deg i sitt eget tempo, og begynn med korte håndteringer på omtrent 5 minutter.

Når du løfter dyret, skal hele kroppen inkludert halen hvile på underarmen. Ta aldri tak i halen. Fnysing og viftende hale betyr irritasjon. Åpen munn med tungen ute er forsvar, og dyret skal da få fred. Hold hvert dyr alene, og vask hendene etter håndtering.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alderen ved kjønnsmodning er ikke kjent for arten. Hos *Tiliqua scincoides* skjer det etter omtrent halvannet til tre år, og tallet i boksen er lånt derfra. Kjønnene er vanskelige å skille utvendig, fordi størrelse, hodeform og halelengde overlapper, og sondering kan skade dyret. Den sikreste metoden er en kort kikkertundersøkelse av urinblæren i bedøvelse hos veterinæren (cystoskopi), der kjønnskjertlene kan ses gjennom blæreveggen. Røntgen med kontrastvæske i hemipenislommene er langt mindre sikker hos denne arten.

PARRING

Hannen og hunnen settes bare sammen under tilsyn og skilles igjen hvis hannen biter vedvarende. Paringen er hardhendt, og hunnen kan få bittmerker. Hunnen skal være frisk og i god hold. En fast paringssesong og en nødvendig vinterdvale er ikke kjent for arten.

Les mer: Vinterdvale og årstider

EGGLEGGING OG KULL

Arten føder levende unger. Kullstørrelsen er ikke kjent for *T. gigas*, og tallet i boksen, 5-15 unger én gang i året, er lånt fra *Tiliqua scincoides*. Den drektige hunnen skal ha rikelig med mat, kalk og en varm soleplass. Blir hun sløv, slutter hun å spise, eller presser hun uten resultat, kontakt veterinæren.

INKUBASJON

Det er ingen egg å ruge ut. Drektighetens lengde er ikke kjent for arten, og de 90-120 dagene i boksen er lånt fra *Tiliqua scincoides*. Hunnen skal ha de samme temperaturene som ellers, og soleplassen skal beholdes, fordi varmen driver fosterutviklingen. Hold henne alene i terrariet.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene skal bo hver for seg i et mindre terrarium med fuktig substrat, skjul, UVB og soleplass. De spiser straks og skal fôres hver dag med omtrent 70-80 % protein: små siklader, meitemark, egg og fintrevet grønt, pudret med kalk. De vokser raskt, og fargene blir klarere med alderen. Hold dem adskilt for å unngå bitt.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer skyldes stellet. De typiske er:

- Metabolsk beinsykdom av mangel på kalk, vitamin D eller UVB. Det gir bløte kjever og skjeve bein.
- Hudskifteproblemer ved for lav fuktighet. Gi et fuktig skjul og et lunkent bad.
- Hudinfeksjoner og luftveisinfeksjoner hvis substratet er konstant vått, eller temperaturen er for lav.
- Tannproblemer hvis det gis mye frukt, og overvekt av for mye protein.
- Parasitter hos viltfangede dyr. Nye dyr bør stå i karantene i 3-6 måneder og få en avføringsprøve undersøkt.
- Nervelidelser og veksthemning, som mistenkes å henge sammen med ensidig fôring med ett ferdigfôr.

Vei dyret jevnlig. Plutselig vekttap er et faresignal. Søk en veterinær med erfaring i krypdyr hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise, puster med åpen munn eller pipende lyder, eller virker slapt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.